

ระบบการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้ง Evidence-seeking system in election fraud cases

อภิชา ระยัยศรี

Apicha Rayabsri

สาขาวิชาการบริหารกระบวนการยุติธรรม, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Justice Administration, Faculty of Law, Thammasat University

Email: tu-ac-th.20221208.gappssmtp.com

Received December 5, 2024 & Revise December 28, 2024 & Accepted December 31, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้ง ใช้วิธีการวิจัยเอกสารวิเคราะห์และนำเสนอแบบเชิงพรรณนา ผลการวิจัยระบบการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้งพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะกำหนดให้ศาลฎีกานำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาคดีตาม แต่ก็ได้เคยมีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ในคดีหมายเลขแดงที่ พ.26/2557 คดีหมายเลขดำที่ พ.7/2554 ว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่มีมติว่าผู้ฟ้องคดีได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดตามมาตรา 85 (1) แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีผลผูกพันองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์แต่ไม่มีผลผูกพันศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณารรถคดีและสามารถตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ในการนี้ศาลปกครองจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร ตามบทบัญญัติมาตรา 197 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมาตรา 55 วรรคสาม แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ดังนั้น ศาลปกครองย่อมมีอำนาจดุลพินิจอย่างอิสระที่จะพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตามรูปคดีโดยไม่ต้องยึดถือพยานหลักฐานจากสำนวนคดีของผู้ร้องสอดแต่อย่างใด ด้วยเหตุดังกล่าว ในการพิจารณาของศาลฎีกาในคดีที่มีการทุจริตการเลือกตั้งตามมาตรา 226 วรรคสอง ศาลฎีกาจึงไม่ถูกบังคับให้ต้องวินิจฉัยคดีโดยยึดถือเพียงแต่สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ศาลฎีกาสามารถแสวงหาพยานหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติมได้

คำสำคัญ: ระบบการแสวงหาพยานหลักฐาน, คดีทุจริตการเลือกตั้ง

Abstract

This analytical article aims to study the evidence seeking system in election fraud cases. The research method is document analysis and descriptive presentation. The research results of the evidence seeking system in election fraud cases found that the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 stipulates that the Supreme Court shall use the investigation or inquiry records of the Election Commission as the main consideration. However, there was a ruling of the Supreme Administrative Court in the red case number F.26/2557 and black case number F.7/2554 that the ruling of the National Anti-Corruption Commission that resolved that the plaintiff had committed a serious disciplinary offense by acting or omitting to act in official duties inappropriately to cause serious damage to a person according to Section 85 (1) of the Civil Service Act B.E. 2551 is binding on the organization with the power to consider the appeal, but is not binding on the court, which is an organization that exercises judicial power with independence in considering the case and can examine and seek the facts as appropriate. In this regard, the Administrative Court may accept witnesses, documentary evidence, expert witnesses, or other evidence in addition to the evidence of the parties as it deems appropriate. According to Section 197 of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550 and Section 55, paragraph three of the Administrative Court Establishment Act, the Administrative Court has independent discretion to consider and adjudicate this case according to the case without having to rely on evidence from the case file of the intervening petitioner. For this reason, in the Supreme Court's consideration of the case of election fraud under Section 226, paragraph two, the Supreme Court is not required to make a decision based only on the investigation or inquiry file of the Election Commission. However, the Supreme Court can seek additional evidence.

Keywords: Evidence seeking system, Election fraud case

บทนำ

กระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนนั้นคือ การเลือกตั้ง เป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมที่สุดภายใต้รูปแบบอันหลากหลายของการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชนการเลือกตั้งคือการที่ “ผู้อยู่ใต้ปกครอง” (ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง) เลือก “ผู้ปกครอง” (ผู้แทนราษฎรหรือผู้นำรัฐบาล) เพื่อ

ทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติหรือทางบริหารแทนตน ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่น (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2552) การเลือกตั้งจึงถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนการแสดงออกซึ่งเจตจำนงและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการส่งบุคคลหรือคณะบุคคลเชิงกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์และแนวนโยบายในการใช้อำนาจอันสอดคล้องกับความต้องการของตน (โกเมศ ขวัญเมือง, 2555)

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 226 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่า “เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา 225 หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น” หรือบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 138 ที่กำหนดว่า “เมื่อมีการดำเนินการตาม มาตรา 132 หรือภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัคร หรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น” ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า ถ้อยคำที่ว่า “มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า...” นั้น ศาลฎีกาควรจะนำหลักเกณฑ์ใดมาใช้พิจารณาตัดสินว่าการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกเข้าข่ายที่จะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งแล้ว เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวสามารถตีความได้อย่างกว้าง ซึ่งหากไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยที่ชัดเจนเพียงพอก็อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกได้

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระบบการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้ง

การทบทวนวรรณกรรม

การตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ครั้งแรก (พ.ศ. 2476) จนถึงก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ครั้งแรก (พ.ศ. 2476) องค์การตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายเลือกตั้งกำหนดให้ผู้ที่มีความเห็นว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งต่อไปจนถึงสภาผู้แทนราษฎรแล้วให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัย พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2476 ฉบับที่ 2 มาตรา 33 กำหนดว่า “ภายในยี่สิบวันนับตั้งแต่เลือกผู้แทนราษฎร บุคคลใดมีความเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยชอบไซ้ ท่านว่าผู้นั้นมีสิทธิร้องคัดค้านต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ส่งคำร้องนั้นไปยังกระทรวงมหาดไทยโดยเร็ว เพื่อส่งต่อไปยังสภา

ผู้แทนราษฎรและให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องคัดค้านนั้นต่อสภาผู้แทนราษฎร แล้วให้สภาผู้แทนราษฎรสอบสวนแล้ววินิจฉัย”

ต่อมาการเลือกตั้งครั้งที่ 2 จนถึงการเลือกตั้งครั้งที่ 19 (ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540) กฎหมายเลือกตั้งได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้การคัดค้านการเลือกตั้งต้องฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม โดยการฟ้องต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่และให้ศาลจังหวัดทำความเห็นส่งสำนวนให้ศาลฎีกา วินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2476 ฉบับที่ 2 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกันเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยการคัดค้านการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งครั้งแรกนั้นปรากฏว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 30 คน ถูกคัดค้านการเลือกตั้งว่าเป็นไปโดยมิชอบตามกฎหมาย เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนต่อจำนวนผู้แทนราษฎรทั้งหมด 78 คน นับว่าเป็นการคัดค้านจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากเมื่อเทียบเป็นร้อยละของสมาชิกทั้งหมด จำนวนผู้ที่ถูกคัดค้านการเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 38.46 และในครั้งนั้นสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติโดยวิธีลงคะแนนลับว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกคัดค้านไม่มีมลทินแต่ประการใด (ชัยรัช จยารวรรณ, (2534) การตรวจสอบการเลือกตั้งโดยสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งแรกไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลโดยฝ่ายตุลาการ สภาผู้แทนราษฎรจึงมีการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการตรวจสอบโดยสภาผู้แทนราษฎร หลังจากนั้นจึงมีการออกกฎหมายเลือกตั้งฉบับใหม่ กำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบการคัดค้านการเลือกตั้ง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักการถ่วงดุลและการแบ่งแยกอำนาจ อันเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติรัฐ

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ.2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2479 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีคัดค้านการเลือกตั้ง โดยการเปลี่ยนแปลงองค์กรตรวจสอบการเลือกตั้งจากให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบมาให้ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรตรวจสอบการเลือกตั้ง เนื่องจากการที่ให้องค์กรเดียวกันเป็นผู้ตรวจสอบอาจทำให้ไม่ได้รับการเชื่อถือจากองค์กรภายนอก และอาจกล่าวหากันว่ามีการช่วยเหลือพวกเดียวกันได้ ทั้งยังไม่เป็นไปตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้เปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งและองค์การจัดตั้งการเลือกตั้งโดยสิ้นเชิง โดยการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจจัดการเลือกตั้งแทนกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายบริหารและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดแทนศาลยุติธรรมด้วย เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 ไม่พบว่ามียกเว้นการให้ใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด ที่ไม่อาจฟ้องศาลได้

การสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยการทุจริตการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 147 (2) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นและให้ดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การตรวจสอบการเลือกตั้งโดยฝ่ายตุลาการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีข้อสงสัยกันมากในทางวิชาการและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นเป็นอำนาจที่เด็ดขาดอย่างแท้จริงหรืออาจถูกตรวจสอบได้โดยฝ่ายตุลาการหรือไม่เพียงใด

การตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จนถึงปัจจุบัน

จากปัญหาเรื่องอำนาจการตรวจสอบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในปี 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจการตรวจสอบการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยกำหนดให้การตรวจสอบการเลือกตั้งแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

1) ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 225)

2) ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งยกคำร้อง ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการ

เลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใดหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 2260

หลักการคุ้มครองสิทธิโดยองค์กรตุลาการ

หลักการควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการ หมายความว่า การควบคุมไม่ให้องค์กรของฝ่ายบริหารขัดต่อกฎหมายก็ดี การควบคุมไม่ให้กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญก็ดี จะต้องเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรตุลาการซึ่งมีความเป็นอิสระจากองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรตุลาการซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรฝ่ายบริหารก็ดี ควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายก็ดี อาจจะเป็นองค์กรตุลาการอีกองค์กรหนึ่งแยกต่างหากจากองค์กรตุลาการ ผู้ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาก็ได้ เช่น ศาลปกครองซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย อย่างไรก็ตาม องค์กรตุลาการนั้น ๆ จะต้องมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากทั้งองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนนั้น องค์กรตุลาการไม่จำเป็นต้องฟังคำสั่งคำบัญชาจากองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

อาจกล่าวได้ว่า การควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการเป็นระบบการควบคุมที่ให้หลักประกันแก่ประชาชนได้ดีที่สุด โดยมีเหตุผลที่สนับสนุนดังนี้

1. ศาลหรือองค์กรตุลาการมีหลักประกันความเป็นอิสระของศาลในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศาลวินิจฉัยคดีโดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น
2. เมื่อราษฎรได้ยื่นคำฟ้องอย่างถูกต้อง ศาลมีหน้าที่ต้องพิจารณาและพิพากษาคดีเสมอ จะปฏิเสธไม่พิจารณาพิพากษาคดีไม่ได้ ราษฎรจึงได้รับหลักประกันว่า “ทุกข์” หรือความเดือดร้อนของตน หากมีอยู่จริงจะได้รับการขจัดปัดเป่าภายในเวลาอันสมควร
3. วิธีพิจารณาคดีของศาลเป็นไปอย่างเปิดเผย เปิดโอกาสให้สาธารณชนเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ และเปิดโอกาสให้คู่ความทั้งสองฝ่ายนำพยานหลักฐานต่าง ๆ มาสืบสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของตน และหักล้างข้อเถียงของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างเต็มที่
4. ศาลต้องให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาของตนเสมอ การที่ให้ศาลต้องแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เป็นเหตุผลในการวินิจฉัยข้อพิพาทไปในทางใดทางหนึ่งให้ปรากฏแก่คู่ความและสาธารณชนทั่วไป ย่อมเป็นหลักประกันว่าศาลจะไม่พิพากษาคดีตามอำเภอใจ

ในกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นใช้มาตรฐานระดับนี้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีฟ้องหย่าที่จะต้องพิสูจน์ว่ามีเหตุหย่าตามที่กล่าวอ้าง เช่น มีชู้ กระทำทารุณโหดร้าย (D.W. Elliott, 1972) ซึ่งเป็นเรื่องที่มีเดิมพันชีวิตมากกว่าทรัพย์สินในทางแพ่งทั่วไป ซึ่งการฟ้องหย่านอกจากมีผล

ต่อคู่กรณีแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อบุตรและญาติพี่น้องในครอบครัวด้วย โดยโจทก์ต้องมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือมาแสดงให้เห็นว่าข้อเท็จจริงน่าจะเป็นอย่างนั้น ศาลจึงจะเชื่อและวินิจฉัยว่ามีเหตุหย่าได้ ตอนเริ่มแรกมีการใช้ระดับการพิสูจน์กับคดีประเภทคำร้องฝ่ายเดียว เช่น คำขออนุญาตหรือพิทักษ์ผู้วิกลจริต หรือผู้เสมือนไร้ความสามารถ คำร้องขอส่งผู้วิกลจริตไปรักษาในสถานพยาบาล ต่อมาใช้ในกฎหมายแพ่งในคดีที่มีผลกระทบรุนแรงกว่าคดีแพ่งทั่ว ๆ ไป เช่น คดีที่เกี่ยวกับการทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงหรือฉ้อฉล นอกจากนี้ตามกฎหมายของไทย กรณีที่โจทก์ในคดีแพ่งร้องขอให้ใช้วิธีการชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาเพื่อขอคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 เช่น ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ชั่วคราว ซึ่งโจทก์ต้องพิสูจน์ให้เห็นสองอย่างคือ

ประการแรก พิสูจน์ให้เห็นว่าคดีของโจทก์มีมูล

และประการที่สอง คือจำเลยมีพฤติการณ์ที่เข้าลักษณะเป็นเหตุเพียงพอให้ศาลนำวิธีการชั่วคราวดังกล่าวมาใช้บังคับแก่จำเลยได้ ซึ่งตามกฎหมายไทยมิได้กำหนดว่าจะต้องพิสูจน์ในระดับใด แต่ในต่างประเทศจะชี้ชัดว่าจะใช้มาตรฐานการพิสูจน์ดังเช่นคดีแพ่งทั่วไปไม่ได้ ต้องถึงระดับชัดเจนและน่าเชื่อถือว่าจำเลยกำลังจะยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินจริงแต่ไม่ต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยอันสมควร

ส่วนในกฎหมายไทยยังไม่ปรากฏชัดถึงระดับการพิสูจน์ในระดับนี้แต่อย่างใด นักกฎหมายบางท่านให้ความเห็นว่า ในคดีคำร้องฝ่ายเดียวเช่น ร้องขอตั้งผู้จัดการมรดก หรือร้องขอให้ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ น่าจะใช้ระดับการพิสูจน์ระดับนี้ ไม่ควรใช้ระดับการพิสูจน์ให้เห็นถึงมูลคดี หรือระดับการพิสูจน์ให้เห็นถึงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่า เพราะเป็นคดีฝ่ายเดียวไม่มีการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบ (พรเพชร วิชิตชลชัย, 2542)

การพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควร หรือปราศจากเหตุอันควรสงสัย (beyond a reasonable doubt)

การพิสูจน์ในระดับนี้เป็นหลักสำหรับโจทก์ในการสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญา ดังที่มาตรา 227 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ ซึ่งใน Black's Law Dictionary ได้มีการอธิบายถึงการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรไว้ว่า เป็นมาตรฐานที่ใช้โดยลูกขุนในการตัดสินว่าจำเลยในคดีอาญามีความผิดหรือไม่ การตัดสินว่ามีความผิดจะต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควร โดยลูกขุนจะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ (Garner, Bryan A, 2009)

นอกจากนี้ใน The 'Lectric Law Library's Lexicon ให้คำจำกัดความของ “beyond a reasonable doubt” ว่า ใช้สำหรับคดีอาญา ซึ่งการจะพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำผิดตามที่กล่าวหาานั้น พนักงานอัยการจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ลูกขุนต้องไม่มีความสงสัยตามสมควรในใจว่าจำเลยกระทำผิดตามที่ถูกกล่าวอ้างหรือไม่

จากคำจำกัดความข้างต้นนั้น อธิบายได้ว่า การพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควร เป็นมาตรฐานที่ศาลหรือลูกขุนใช้วินิจฉัยชี้ขาดว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งการจะตัดสินว่าจำเลยกระทำ

ความผิดจะต้องปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหาของโจทก์ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นมาตรฐานที่โจทก์ต้องพิสูจน์พยานหลักฐานให้ถึงระดับที่ปราศจากข้อสงสัยตามสมควร มิต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยใด ๆ อย่างสิ้นเชิงหากโจทก์พิสูจน์ไม่ได้ตามข้อกล่าวอ้างต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย คือต้องพิพากษายกฟ้อง เท่ากับฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด เนื่องจากคดีอาญาตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่าทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ (presumption of innocence) จึงต้องพิสูจน์หนักกว่าคดีแพ่ง และถือเป็นมาตรฐานที่สูงที่สุด

มาตรฐานการพิสูจน์นี้เป็นมาตรฐานของโจทก์ในการพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่โจทก์กล่าวอ้าง เมื่อโจทก์เป็นผู้กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดจริงจึงมีภาระที่ต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ถึงระดับปราศจากข้อสงสัยตามสมควรในคดีอาญาทุกคดี เนื่องจากศาลจะลงโทษจำเลยได้เมื่อฟังพยานหลักฐานของโจทก์ว่าปราศจากข้อสงสัยตามสมควรหรือไม่ ซึ่งศาลจะพิจารณาจากพยานหลักฐานของจำเลยที่นำสืบหักล้างประกอบการวินิจฉัยด้วย

หากเป็นกรณีที่จำเลยเป็นผู้มีภาระเป็นการพิสูจน์นั้น ไม่ต้องพิสูจน์จนถึงขั้นปราศจากข้อสงสัยตามสมควร ดังเช่นโจทก์ เพียงแต่พิสูจน์ว่าพยานของจำเลยมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานหลักฐานของโจทก์ก็เพียงพอคือใช้ระดับการพิสูจน์ให้เห็นถึงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่า (preponderance of evidence)

เป็นวิธีการที่ใช้เปลี่ยนอำนาจทางการเมืองการปกครองที่ทันสมัย และเป็นไปอย่างสันติวิธี ซึ่งแตกต่างจากมนุษย์ในสมัยโบราณที่ต้องใช้อาวุธเข้าต่อสู้ เพื่อแย่งแย่งอำนาจการปกครอง ซึ่งเราจะเห็นได้จากการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร ในเมื่อรัฐบาลไม่สามารถบริหารประเทศหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ลุล่วงไปได้ ก็ควรคืนอำนาจให้ประชาชนด้วยการยุบสภาเพื่อจัดการให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ประชาชนได้มีการตัดสินใจว่าสมควรจะเลือกใครเป็นผู้บริหารต่อไป

เป็นวิธีการที่จะทำให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนอำนาจ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น ๆ ได้เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ ซึ่งทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเปลี่ยนตัวผู้แทน เปลี่ยนรัฐบาล เพื่อเกิดความไม่พอใจการทำงานของรัฐบาลเดิม

เป็นการเสริมสร้างความถูกต้องและความชอบธรรมในการใช้อำนาจทางการเมืองให้กับบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นคณะรัฐบาล(สุขุม นวลสกุล, 2534)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาโดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รวมถึงค้นคว้าข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย แนวคำวินิจฉัยของศาลในต่างประเทศ จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูล ที่ศึกษา ค้นคว้าได้มาวิเคราะห์ให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาคดีที่มีการทุจริตการเลือกตั้งใน ประเทศไทย เพื่อวางแนวทางในการอำนวยความสะดวกและการใช้ดุลพินิจของศาลในการตัดสินคดีให้เกิด ประสิทธิภาพต่อไป

การศึกษานี้มุ่งศึกษาถึงระบบการตรวจสอบการทุจริตในคดีเลือกตั้ง การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ถูก จำกัดสิทธิหรือตัดสิทธิในกระบวนการเลือกตั้ง ระบบการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้ง หลักการ วิเคราะห์พยานหลักฐานในคดีเลือกตั้ง หลักความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยในคดีเลือกตั้ง บทบาท อำนาจและหน้าที่ของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตการเลือกตั้ง และสั่งจำกัดสิทธิสมัครรับ เลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในต่างประเทศรวมทั้งบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของศาล ยุติธรรมในประเทศไทยในการพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตการเลือกตั้ง

ผลการวิจัย

1.เพื่อศึกษาระบบการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้ง พบว่า

ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการ หลักเกณฑ์ ในการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การ กำหนดขอบเขตบทลงโทษจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งให้ชัดเจน ควรกำหนดให้ศาลยุติธรรมใน ฐานะผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาอรรถคดีเข้ามาในการพิจารณาตรวจสอบการออกคำสั่งของคณะกรรมการ การเลือกตั้งและเข้ามาในการดำเนินการพิจารณาพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับคดีการเลือกตั้งแทนการวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความ โดยใช้ระบบไต่สวนเพื่อให้ศาลยุติธรรมมี อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเลือกตั้ง ควรกำหนดมาตรการการเยียวยาผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิ เลือกตั้งจากคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยชี้ขาดการเลือกตั้งในกรณีที่คณะกรรมการการ เลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้งผิดพลาด และศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้ยกคำร้อง ทำให้ผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งได้รับความเสียหายอย่างมากทั้งชื่อเสียง เกียรติยศ และการเสียโอกาสในการดำรง ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกระทบต่อเจตจำนงค์ของประชาชนในการเลือกผู้แทนของตนในฐานะที่ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

อภิปรายผล

1.เพื่อศึกษาระบบการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้ง พบว่า

โดยทั่วไปแล้วหลักเกณฑ์การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้มติดกาการเลือกตั้งไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 แต่การเลือกตั้งนั้นจะบรรลุจุดมุ่งหมายได้นั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 6 ประการ

1 หลักอิสระ หมายถึง การให้อิสระต่อการออกเสียงเลือกตั้ง โดยที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเลือกใครหรือพรรคการเมืองใดก็ได้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งก็มีสิทธิที่จะเลือกสังกัดพรรคการเมืองที่ตนชอบก็ได้ไม่มีการบังคับพรรคการเมืองที่เสนอตัวเข้าแข่งขันอย่างน้อยต้องสองพรรคขึ้นไป เพราะการที่ประชาชนนั้นจะเลือกผู้ปกครองจากพรรคการเมืองเดียว หรือกลุ่มบุคคลเดียว โดยมิได้เปรียบเทียบกับบุคคลกลุ่มอื่น การเลือกตั้งนั้นก็เลยไม่มีความหมายและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่แท้จริง

2 หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา หมายความว่า การเลือกตั้งจะต้องมี การกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนไว้ เช่น กำหนดให้มีการเลือกตั้งทุก 4 ปี หรือ 6 ปี แต่สำหรับประเทศไทยนั้นกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุก 4 ปี

3 หลักการเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้งที่เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย ไม่มีการคดโกง หรือใช้อิทธิพลเงินทอง หรืออำนาจหน้าที่ในการบังคับซื้อคะแนนเสียงเพื่อตนเองและหมู่คณะ

4 หลักการใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การให้สิทธิแก่ประชาชนโดยไม่มีการกีดกัน หรือจำกัดสิทธิ หรือให้สิทธิบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นพิเศษ เพราะความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจ สังคม สืบมา ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง ผู้ชาย ยากจน ร่ำรวย ทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงคนละหนึ่งคะแนน และคะแนนทุกเสียงนั้นมีน้ำหนักเท่ากัน

5 หลักการออกเสียงโดยทั่วไป หมายถึง การเปิดโลกให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึงแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า เว้นแต่กรณีที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่รับรองโดยทั่วไป เด็ก เยาวชน อายุยังไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ บุคคลวิกลจริตหรือมีจิตบกพร่อง เป็นต้น

ระบบการตรวจสอบการทุจริตในคดีเลือกตั้ง การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิหรือตัดสิทธิในกระบวนการเลือกตั้ง ระบบการแสวงหาพยานหลักฐานและการรับฟังพยานหลักฐานในคดีทุจริตการเลือกตั้ง หลักความรับผิดชอบผู้ที่ได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยในคดีเลือกตั้ง

6 หลักการลงคะแนนลับ หมายถึง การออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ถือเป็นสิทธิของผู้เลือกตั้งโดยเด็ดขาด สิทธินี้จะได้รับการพิทักษ์ปกป้องก็โดยการลงคะแนนลับ โดยที่ ผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกผู้อื่นว่าตนนั้นเลือกใคร ทั้งนี้ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการข่มขู่บังคับจากอิทธิพลใด ๆ ที่จะมีผลต่อเสรีภาพและความปลอดภัยของผู้เลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบ

ด้วยกฎหมาย และหากมีกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ก็สามารถมีอำนาจสืบสวน หรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควรซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224

ในการสืบสวนหรือไต่สวนตามอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานโดยสรุป อีกทั้งผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไต่สวนได้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ก็ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินการไต่สวนต่อไปได้ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2560 มาตรา 43 ซึ่งเป็นไปตามหลักของการรับฟังความสองฝ่าย หลังจากนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้จากการสืบสวน หรือการไต่สวนว่ามีการกระทำความผิดตามที่มีการกล่าวหาหรือไม่ หากปรากฏว่าไม่มีมูลความผิดก็ให้ส่งยุติเรื่อง แต่หากผลการสืบสวนหรือไต่สวนพบว่ามีการกระทำความผิดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งระงับยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้ง หรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง การเลือก หรือการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วยได้ ที่บัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224 หรือหากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือผู้สมัครรับเลือกกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีอำนาจสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปีได้เช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 224)

การแสวงหาพยานหลักฐานของศาลในคดีทุจริตการเลือกตั้ง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 226 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้ง หรือได้มีการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 225 แล้ว หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก หากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น โดยวรรคสองของมาตราดังกล่าวกำหนดว่า การพิจารณาของศาลฎีกา ให้ศาลนำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของ

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ทั้งนี้ แม้บทบัญญัติในมาตรา 226 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะกำหนดให้ศาลฎีกานำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาก็ตาม แต่ก็ได้เคยมีคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ในคดีหมายเลขแดงที่ พ.26/2557 คดีหมายเลขดำที่ พ.7/2554 ว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่มีมติว่าผู้ฟ้องคดีได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดตามมาตรา 85 (1) แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีผลผูกพันองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ แต่ไม่มีผลผูกพันศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาอรรถคดีและสามารถตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ในการนี้ศาลปกครองจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร ตามบทบัญญัติมาตรา 197 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมาตรา 55 วรรคสาม แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ดังนั้น ศาลปกครองย่อมมีอำนาจดุลพินิจอย่างอิสระที่จะพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ตามรูปคดีโดยไม่จำเป็นต้องยึดถือพยานหลักฐานจากสำนวนคดีของผู้ร้องสอดแต่อย่างใด ด้วยเหตุดังกล่าว ในการพิจารณาของศาลฎีกาในคดีที่มีการทุจริตการเลือกตั้งตามมาตรา 226 วรรคสอง ศาลฎีกาจึงไม่ถูกบังคับให้ต้องวินิจฉัยคดีโดยยึดถือเพียงแค่สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ศาลฎีกาสามารถแสวงหาพยานหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติมได้

เอกสารอ้างอิง

- โกเมศ ขวัญเมือง. (2555). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมืองเปรียบเทียบ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ภูทับเบิก.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2552). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ แนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน
- ชัยรักษ์ จยาวรรณ.(2534) “การคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเพชร วิชิตชลชัย,(2542) *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เกรนโกรว จำกัด.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2560

สมยศ เชื้อไทย,(2535).คำอธิบาย หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป, คำสอนชั้นปริญญาตรี วิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์,

สุขุม นวลสกุล (2534). การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

D.W. Elliott, (1972) *Phipson's Manual of the Law of Evidence*, Tenth Edition, (London: Sweet & Maxwell.

Garner, Bryan A., (2009). *Black's Law Dictionary* (9th.ed.). Minesota: West Publishing Co.